

Університет менеджменту освіти
Національної академії педагогічних наук України
Всеукраїнська громадська організація
«Арт-терапевтична асоціація»

ПРОСТІР АРТ-ТЕРАПІЇ

Збірник наукових праць
Випуск 1 (25)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ № 17048-5818ПР від 02.02.2010

Арт-терапевтична
АСОЦІАЦІЯ

Київ – 2019

УДК 159.9
ББК 84.5

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради ДВНЗ «УМО»
(Протокол № 5 від 18 вересня 2019 року)*

Редакційна колегія

П.В. Лушин, доктор психол. наук (гол. ред.)

А.П. Чуприков, заслужений діяч науки і техніки України,
дійсний член МКА, д-р мед. наук (заст. гол. ред.)

В.О. Татенко, Т.М. Титаренко – члени-кореспонденти
НАПН України, доктори психол. наук;

*О.І. Бондарчук, О.А. Бреусенко-Кузнєцов, В.О. Васютинський,
Н.Ю. Воляннюк, П.П.Горностай, Ю.О. Приходько, Н.Ф. Шевченко* –
доктори психол. наук;

*О.І. Бондаревська, О.Л. Вознесенська,
Л.В. Мова, О.М. Скар* – кандидати психол. наук

У статтях збірника розкрито сутність арт-терапії як специфічного виду психотерапевтичного діяння, окреслено сучасний досвід розвитку арт-терапевтичної практики та властивого арт-терапії бачення людини та світу. Збірник підготовано за матеріалами XVI Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції «Простір арт-терапії: мінливість і стабільність – пошуки балансу», що відбулася 15–17 лютого 2019 року в м. Харкові, та матеріалами науково-практичного семінару «Арт-терапевтичні технології як інструмент супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних навчальних закладах України: перспективи та шляхи імплементації», який відбувся 5-7 липня 2019 року в м. Києві в межах реалізації проекту з німецько-українсько-білоруським товариством «Європа без кордонів» за підтримки Action Mensch.

Для практичних психологів, психотерапевтів, соціальних працівників, спеціалістів суміжних наук, викладачів та студентів.

© ДВНЗ «УМО» НАПН України, 2019

© Арт-терапевтична асоціація, 2019

Простір арт-терапії: творчість і діти, творчість і молодь

Видання присвячено проблемам теоретичної та методологічної будови арт-терапії (перша рубрика), опису авторських методик та живої практики арт-терапевтичного діяння (друга рубрика).

У статтях знайшли висвітлення такі питання, а саме: аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду реалізації арт-терапевтичної освіти; культурологічна складова підготовки майбутніх психологів; застосування різноманітних засобів арт-терапії для реабілітації дітей з інвалідністю та інтеграції дитини з особливими освітніми потребами в колектив однолітків, а також окреслено особливості використання методів музикотерапії для корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Викладено засади ігрової терапії, показано цінність інтерактивних ігор в умовах реформи в шкільній освіті, обґрунтовано необхідність застосування та розповсюдження ігрової терапії в роботі з дітьми та сім'ями на умовах спеціальної професійної освіти в галузі арт-терапії. Проаналізовано інтегральний характер ставлення до грошей за допомогою арт-технік.

Представлено досвід вивчення остракізаторських тенденцій особистості за допомогою проєктивного тесту «Я зустрів чужого». Визначено особливості діагностики остракізаторських схильностей індивіда за допомогою проєктивної методики «Зустріч людини з особливими індивідуальними характеристиками». Запропоновано використовувати засоби арт-терапії для утворення позитивного соціально-психологічного клімату студентської групи. Окреслено ресурси застосування засобів танцювально-рухової терапії в підготовці майбутніх хореографів та ін.

Голова редакційно-видавничого відділу
ВГО «Арт-терапевтична асоціація»,
кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник

О.М. Скар

ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПРОСТОРИ ЗАСТОСУВАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ

УДК 159.9

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ АРТ-ТЕРАПЕВТІВ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Вознесенська Олена,

*кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України,
член ради правління ГО «Національна психологічна асоціація»,
президент ВГО «Арт-терапевтична асоціація» (Київ)*

Зроблений аналіз зарубіжного досвіду арт-терапевтичної освіти дозволив виділити основні складові такої освіти: мистецтво, психологія та власне терапія за допомогою мистецтва. Аналіз запропонованих в Україні курсів з арт-терапії свідчить про профанацію арт-терапевтичної освіти. Запропонований ВГО «Арт-терапевтична асоціація» курс підвищення кваліфікації для психологів та педагогів «Теорія та практика арт-терапії: розмаїття підходів» може бути адекватною альтернативою для навчання арт-терапевтичної практики.

Ключові слова: арт-терапія, освіта, мистецтво.

Проведений аналіз зарубіжного досвіду арт-терапевтичного формування дозволив виділити основні складові такого формування: мистецтво, психологія та власне терапія з допомогою мистецтва. Аналіз пропонує в Україні курсів по арт-терапії показує профанацію арт-терапевтичного формування. Пропонований ВГО «Арт-терапевтична асоціація» курс підвищення кваліфікації для психологів та педагогів «Теорія та практика арт-терапії: різноманітність підходів» може бути адекватною альтернативою для навчання арт-терапевтичної практики.

Ключевые слова: арт-терапия, образование, искусство.

The analysis of the foreign educational experience in art therapy has allowed us to identify the main components of such education: art, psychology, and therapy itself using art. An analysis of art therapy courses offered in Ukraine shows a profanation of art therapeutic education. The further training courses for psychologists and Teachers «Theory and Practice of Art Therapy: A Variety of Approaches» offered by The All-Ukrainian Public organization «Art-Therapeutic Association» may be an adequate alternative for teaching art therapy.

Key words: art therapy, education, art.

Проблема. Арт-терапія ззовні виглядає як дуже простий метод. Творчість надає задоволення і виникає ілюзія легкості досягнення терапевтичного впливу. На жаль, на теренах України арт-терапія почала

ціація» курс підвищення кваліфікації може лише частково заповнити освітній вакуум – якщо це підвищення кваліфікації отримує професійний психолог, що має власні здобутки у мистецькій практиці та досвід надання психологічних послуг.

В Україні з урахуванням поширення «біля-арт-терапевтичних» курсів назріла гостра потреба в реєстрації спеціальності «Арт-терапія» та розробки навчальних програм підготовки арт-терапевтів освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр» з орієнтацією на світовий досвід арт-терапевтичної освіти. Подальшої розробки потребують єдині стандарти професійної підготовки арт-терапевтів в Україні, які б регулювали зміст та тривалість навчання, відповідно європейським і міжнародним стандартам підготовки арт-терапевтів, включаючи особисту терапію, клінічну практику та супервізійний супровід діяльності.

Перспективи розвитку арт-терапії як спеціальності, пов'язані з проведенням глибинних наукових досліджень, спрямованих на пізнання психотерапевтичного потенціалу мистецтва та різних видів творчості в освітянському, медичному та соціальному просторах; розумінням змін, особистісних новоутворень, які викликає арт-терапія; виходу на єдиний понятійний апарат – єдину мову спілкування в науковому просторі арт-терапії.

Література:

1. Енциклопедичний словник з арт-терапії / О.Л. Вознесенська, О.М. Скар, О.А. Бреусенко-Кузнецов, О.О. Деркач, Л.В. Мова та ін.; [за заг. наук. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар]. – К.: Видавець ФОП Назаренко Т.В., 2017. – 312 с.
2. About ECArTE / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecarte.info/about/>
3. American Art Therapy Association/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://arttherapy.org>
4. International Expressive Arts Therapy Association / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ieata.org>
5. National Coalition of Creative Arts Therapies Associations / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nccata.org>

ЗМІСТ

Простір арт-терапії (Скнар О.)	3

ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПРОСТОРИ ЗАСТОСУВАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ

Вознесенська О. Підготовка майбутніх арт-терапевтів: вітчизняний досвід	4
Жванія Т. Культурологічна складова підготовки майбутніх психологів	22
Молчанова О., Гельбах А. Застосування арт-терапевтичного підходу в процесі реабілітації дітей з інвалідністю	30
Мова Л. Використання засобів танцювально-рухової терапії в підготовці майбутніх хореографів	48
Науменко О. Ігрова терапія	58
Нікітіна О. Психологічний аналіз інтегрального характеру ставлення до грошей за допомогою арт-технік	75

ПРАКТИКА АРТ-ТЕРАПІЇ, АВТОРСЬКІ МЕТОДИКИ ТА КЛІНІЧНІ ВИПАДКИ

Луценко О. Застосування арт-терапії для інтеграції дитини з особливими освітніми потребами в колектив однолітків	82
Назаревич В. Дослідження остракізаторських тенденцій особистості за допомогою проективного тесту «Я зустрів чужого»	90
Тимошенко-Ушакова Д. Використання музикотерапії для корекції заїкання у дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивно-ресурсного центру	107
Цимбала О. Формування позитивного соціально-психологічного клімату студентського колективу засобами арт-терапії	113

Простір арт-терапії : [Зб. наук. праць] / УМО, 2019, ВГО «Арт-терапевтична асоціація», 2019; [Редкол.: Лушин П.В., Чуприков А.П. та ін.]. – К. : Золоті ворота, 2019. – Вип. 1 (25). – 134 с.

У статтях збірника розкрито сутність арт-терапії як специфічного виду психотерапевтичного діяння, окреслено сучасний досвід розвитку арт-терапевтичної практики та властивого арт-терапії бачення людини та світу. Збірник підготовано за матеріалами XVI Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції «Простір арт-терапії: мінливість і стабільність – пошуки балансу», що відбулася 15–17 лютого 2019 року в м. Харкові, та матеріалами науково-практичного семінару «Арт-терапевтичні технології як інструмент супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних навчальних закладах України: перспективи та шляхи імплементації», який відбувся 5-7 липня 2019 року в м. Києві в межах реалізації проекту з німецько-українсько-білоруським товариством «Європа без кордонів» за підтримки Action Mensch.

Для практичних психологів, психотерапевтів, соціальних працівників, спеціалістів суміжних наук, викладачів та студентів.

В статтях збірника раскрыта сутність арт-терапии как специфического вида психотерапевтического действа, представлен современный опыт развития арт-терапевтической практики и свойственного арт-терапии видения человека и мира. Сборник подготовлен по материалам XVI Международной междисциплинарной научно-практической конференции «*Пространство арт-терапии: изменчивость и стабильность – поиски баланса*», которая состоялась 15-17 февраля 2019 года в г. Харькове, и материалами научно-практического семинара «Арт-терапевтические технологии как инструмент сопровождения детей с особыми образовательными потребностями в инклюзивных образовательных учреждениях Украины: перспективы и пути имплементации», который состоялся 5-7 июля 2019 года в г. Киеве в рамках реализации проекта с немецко-украинско-белорусским обществом «Европа без границ» при поддержке Action Mensch.

Для практических психологов, психотерапевтов, социальных работников, специалистов смежных наук, преподавателей и студентов.

The essentiality of art therapy as a specific type of psychotherapeutic action is disclosed in the articles of the Periodical. The modern experience in the development of art therapeutic practice and the vision of man and the world inherent in art therapy are presented. The collection was prepared based on the materials of the XVI International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference “The Space of Art Therapy: Variability and Stability - the Search for Balance”, which took place on February 15-17, 2019 in Kharkov, and the materials of the scientific and practical seminar “Art Therapeutic Technologies as Instrument for accompanying children with special educational needs in inclusive educational institutions of Ukraine: prospects and ways of implementation”, which took place on July 5-7, 2019 in Kiev as part of the project of German-Ukrainian-Belarusian society "Europe without borders" with the support of Action Mensch.

For practical psychologists, psychotherapists, social workers, specialists in related sciences, teachers and students.

Наукове видання

ПРОСТІР АРТ-ТЕРАПІЇ

**Збірник наукових праць
Випуск 1 (25)**

Засновано в 2007 році

Періодичність – 2 випуски на рік

Верстка – *О.М. Скнар*

Переклад –

Обкладинка – *А.А.Миколенко.*

Коректура та літературна редакція – *О.М. Скнар, Х.В. Шпак*

Надруковано з оригінал-макету, виготовленого
у ВГО «Арт-терапевтична асоціація»

Підписано до друку 20.09.2019 р. Формат 84x108/32.

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 6,9. Обл.-вид. арк. . Тираж 300 пр.

